МОНГОЛ УЛСЫН САНГИЙН САЙД
15160 Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг,
С.Данзангийн гудамж 5/1, Засгийн газрын II байр,
Утас/факс: (976-51) 26 74 68, И-мэйл:info@mof.gov.mn
Вэбсайт:www.mof.gov.mn

2024.11.25 № 01/9732

танай _____-ны №_____-т

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ГИШҮҮН Г.ОЧИРБАТ ТАНАА

Танаас 2024 оны 11 дүгээр сарын 01-ний өдөр "Тогтоолын хэрэгжилтийн талаар асуулга тавих тухай" 23 дугаартай албан бичгээр ирүүлсэн асуулгатай танилцаад Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны "Зээлийн хүүг бууруулах стратеги батлах тухай" 21 дүгээр тогтоолын хүрээнд тус яамнаас авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний хэрэгжилтийг хавсралтаар хүргүүлж байна.

Хавсралт ... хуудас.

Хүндэтгэсэн,

Б.ЖАВХЛАН

9761003098

Сангийн сайдын 2024 оны 11 дүгээр сарын 25 өдрийн
01/197 дугаартай албан бичгийн хавсралт

ЗЭЭЛИЙН ХҮҮГ БУУРУУЛАХ СТРАТЕГИ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ 2024 ОНЫ 3 ДУГААР УЛИРЛЫН ХЭРЭГЖИЛТ

№	Чиглэл	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Дэд арга хэмжээ	Хариуцах байгуул-лага	Хугацаа	Биелэлт
1	Зээлийн эх үүсвэрийн зардлыг бууруулах макро тогтвортой орчныг бүрдүүлэх	1.1.Төсвийн тогтвортой байдал, сахилга батыг хангах, эдийн засгийг тогтворжуулахад чиглэсэн бодлогын оновчтой хослолыг хэрэгжүүлэх	1.1.1.Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан төсвийн алдагдал, Засгийн газрын өрийн хэмжээг баримтлах	Засгийн газар	2020-2021	Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны 8 дугаар сарын 30-ны өдрийн чуулганаар Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг баталсан бөгөөд тус хуулиар төсвийн тусгай шаардлагуудыг өөрчилсөн. Үүнд нэгдсэн төсвийн суурь тэнцэл нь тухайн жилийн дотоодын нийт бүтээгдэхүүний хоёр буюу түүнээс дээш хувийн ашигтай байхаар тусгасан. Иймээс 2024 оны төсвийн тодотголоор нэгдсэн төсвийн суурь тэнцлийг 1.6 их наяд төгрөг буюу дотоодын нийт бүтээгдэхүүний хоёр хувьтай тэнцүү байхаар төлөвлөж, батлуулсан. Мөн Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд Төсвийн суурь тэнцлийн ашигийг засгийн газрын өрийн үндсэн төлбөрийг төлж барагдуулахад зарцуулахаар тусгасан. Нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн тэнцлийн алдагдал 2021 онд ДНБ-ий 6.7 хувь, 2022 онд 1.9 хувь байсан бол 2023 оны төсвийн гүйцэтгэлээр төсвийн тэнцвэржүүлсэн тэнцэл ашигтай гарч ДНБ-ий 1.1 хувьд хүрсэн. Харин 2024 оны нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн тэнцлийн алдагдлыг ДНБ-ий 2.0 хувь байхаар төлөвлөөд байна. Засгийн газрын өрийн дунд хугацааны стратегийн баримт бичгийг чанд сахисан, 2023 онд төсвийн ашиг 1.0 их наяд төгрөгтэй тэнцэж байсан, Сенчири-2, Сенчири-3 өрийн зохицуулалтыг амжилттай хэрэгжүүлсний үр дүнд Засгийн газрын өрийн хэмжээ тогтвортой байсан бөгөөд 2023 оны жилийн эцсээр Засгийн газрын өрийн өнөөгийн үнэ цэнээр илэрхийлэгдсэн үлдэгдлийн ДНБ-д эзлэх хэмжээ 2023 оны

						жилийн эцсийн байдлаар 38.6 хувь болж буурсан нь Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан Засгийн газрын өрийн тусгай шаардлагыг хангаж байгаа болно. Түүнчлэн, 2024 оны 08 дугаар сарын 30-ны өдөр Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд өөрчлөлт оруулж Засгийн газрын өрийн хязгаарыг нэрлэсэн дүнгээр илэрхийлдэг болсон бөгөөд 2024 оны 3 дугаар улирлын байдлаар Засгийн газрын өрийн нэрлэсэн дүнгээр илэрхийлэгдсэн үлдэгдлийн ДНБ-д эзлэх хэмжээ 38.9 хувьтай тэнцэж байна. Энэ нь Засгийн газрын өрийн тусгай шаардлага болох 60 хувиас бага үзүүлэлт болно. Засгийн газрын өрийн удирдлагын 2023-2025 оны стратегийн баримт бичгийн 5 дугаар зорилтод стратегийн томоохон төсөлд Засгийн газрын өрийн баталгаа гаргахаар тусгасны дагуу 2024 оны Чойбалсан ДЦС-ыг өргөтгөх төсөл болон НЗДТГ-аас хэрэгжүүлж буй Сэлбэ дэд төвийн төсөлд Засгийн газрын өрийн баталгаа гаргасан болно. Түүнчлэн, "Засгийн газрын өрийн баталгааны дагуу байгуулах гэрээ, түүнд тавигдах шаардлага, авлага барагдуулах журам"-ыг 2024 оны 04 дүгээр сард шинэчлэн батлуулснаар НЗДТГ-т гаргах Засгийн газрын өрийн баталгааны эрсдэлийг бууруулах өөрчлөлтийг оруулсан болно.
			1.1.2.Гадаад валютын орох урсгалыг дэмжиж, гадаад валютын нөөцийг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн бодлогын оновчтой хослолыг хэрэгжүүлэх	Засгийн газар	2020-2021	Засгийн газраас 2020-2024 оны хооронд нийт 4 удаа 2.6 тэрбум ам.долларын өрийн зохицуулалтыг амжилттай хэрэгжүүлсэн болно. Үүнд: 1.Номад бонд: 2020 оны 10 дугаар сард 600 сая ам.долларын өрийн зохицуулалт хийж Чингис, Мазаалай бондын төлбөрийг дахин санхүүжүүлсэн; 2.Сенчири-1 бонд: 2021 оны 07 дугаар сард 1,000 сая ам.долларын өрийн зохицуулалт хийж Чингис, Гэрэгэ бондын төлбөрийг дахин санхүүжүүлсэн; 3.Сенчири-2 бонд: 2023 оны 01 дүгээр сард 650 сая ам.долларын өрийн зохицуулалт хийж Гэрэгэ, Хуралдай бондын төлбөрийг дахин санхүүжүүлсэн; 4.Сенчири-3 бонд: 2023 оны 12 дугаар сард 350 сая ам.долларын өрийн зохицуулалт хийж Хуралдай бондын төлбөрийг дахин санхүүжүүлсэн зэрэг болно.
			1.1.3.Олон улсын банк, санхүүгийн байгууллага,	Засгийн газар, Монголбанк	2020-2021	

			хандивлагчтай хамтын ажиллагааг эрчимжүүлэх			Ингэснээр Гадаад валютын албан нөөцөд 2.6 тэрбум ам.долларыг хадгалж, нөөц буурахаас сэргийлж ажилласан болно.
		1.2.Экспорт, гадаадын хөрөнгө оруулалтыг дэмжин гадаад валютын нөөцийг нэмэгдүүлж, гадаад эх үүсвэрийн өртгийг бууруулах	1.2.1.Олон улсын банк, санхүүгийн байгууллагаас бага хүүтэй экспортын санхүүжилт бүрдүүлэх	Засгийн газар, Монголбанк	2020-2024	Уул уурхайн бус салбарын жижиг, дунд үйлдвэрлэл эрхлэгчдийн экспортын чадавхыг бэхжүүлэх болон экспортын зах зээлд нэвтрэх боломжийг өргөжүүлэх зорилгоор Дэлхийн банкны санхүүжилтээр "Экспортыг дэмжих" төслийг хэрэгжүүлж дууссан. Нийт 131 аж ахуйн нэгжид 19 тэрбум төгрөгийн санхүүгийн дэмжлэгийн гэрээ байгуулж, 14.4 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт олгосон, экспортын бодлого зохицуулалт, хууль эрхзүйн орчныг сайжруулах чиглэлээр 25 судалгааны ажил хийгдэж дууссан. Мөн НҮБ-АҮХБ-тай байгуулсан зөвлөх үйлчилгээний хүрээнд Монгол Улсын магадлан итгэмжлэл, чанарын удирдлагыг сайжруулах ажил хэрэгжиж дууссан. Төслөөс хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагаануудад хамрагдсанаар 31 компани шинээр экспортод бараа бүтээгдэхүүнээ гаргаж эхэлсэн ба төслийн үр шим хүртэгчдийн экспортын өсөлт 58,4 сая ам доллар болж, суурь онтой харьцуулахад 81 хувь өссөн. Азийн хөгжлийн банк болон Дэлхийн банк эдийн засаг, дотоодын нийт бүтээгдэхүүн, хөрөнгө оруулалтын өсөлтөөс хамааран Монгол Улсад олгодог байсан нэн хөнгөлөлттэй эх үүсвэрийг бууруулж, хувьсах хүүтэй зээлийн эх үүсвэрийг санал болгодог болсон. Хувьсах хүүтэй энгийн эх үүсвэрийн хувьд зах зээлийн нөхцөл байдлаас хамааран ихээхэн өөрчлөгддөг бөгөөд КОВИД-19 цар тахал болон Орос, Украйны мөргөлдөөнөөс хамааран 2021 онд 0.16 хувьтай байсан хүү 2023 оны байдлаар 5.3 хувь болтлоо өссөн. Мөн төсвийн алдагдлыг санхүүжүүлэх, валютын нөөцийг нэмэгдүүлэх зорилгоор 2022, 2023 онуудад 300.0 сая ам.долларын төсвийн дэмжлэгийг Азийн хөгжлийн банкнаас зээллэг хийсэн болно.
			1.2.4.Экспортын бараа, бүтээгдэхүүний	Засгийн газар	2020-2024	Монгол Улсын 2023 оны төсвийн тухай хуулийн 2 дугаар хавсралт Сангийн сайдын багцад Монгол Улсын Засгийн газраас хэрэгжүүлж буй "Гаалийн шинэчлэл"-ийн хүрээнд

			өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлэх, өртгийг бууруулах дэд бүтцийг байгуулах ажлыг хувийн хэвшилд түшиглэн эрчимжүүлэх			БНХАУ-ын буцалтгүй тусламжийн хөрөнгөөр 2019 оноос эхлэн хилийн Замын-Үүд, Гашуунсухайт боомтын шинэчлэлийн ажлыг хэрэгжүүлж байна. Хөгжлийн хөтөч дэд бүтэц төслөөс Төлбөрийн №7 гүйцэтгэлээр 18,016,089 юанийг 2023 оны 12 дугаар сарын 14-ны өдрийн 738 тоот албан бичгээр БНХАУ-ын IPPR олон улсын инженеринг ХХК-д хүргүүлсэн 2024 оны 04 дүгээр сарын 24-ны өдөр гүйцэтгэгчийн дансанд орсон гэж мэдэгдсэн байна. БНХАУ-ын буцалтгүй тусламжийн хөрөнгөөр 2019 оноос эхлэн хилийн Замын-Үүд, Гашуунсухайт боомтын шинэчлэлийн ажлыг хэрэгжүүлж байна. 2024 онд 27.5 тэрбум төгрөгийг тусламжийн хөрөнгөөс зарцуулахаар төлөвлөснөөс 8.4 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт батлагдаж 31 хувийн гүйцэтгэлтэй гарсан. Төслийн нийт санхүүжилтийн гүйцэтгэл 86% буюу 121.9 тэрбум төгрөг байна. Үлдэгдэл санхүүжилт ажил бүрэн дуусахаар гүйцэтгэл баталгаажуулан санхүүжилтийн хүсэлтийг хүргүүлнэ. Үүнээс Замын-Үүд боомтын Зорчигч тээврийн цогцолборын нийт 21 нэрийн барилга байгууламж, авто зам талбай, ИШС-ний БУА-ыг дуусгаж 2023.01.17-ны №УКД01/2023 дугаар дүгнэлт, Ачаа тээврийн цогцолборын нийт 19 нэрийн барилга байгууламж, авто зам талбай, ИШС-ний БУА-ыг дуусгаж 2023.11.03-ны №УКД31/2023 дугаар дүгнэлтээр тус тус ашиглалтад оруулсан. Гашуунсухайт боомтын барилга байгууламж, авто зам талбай, инженерийн шугам сүлжээний ажлыг дуусгаж 2023.11.03-ны №УКД31/2023 дугаар дүгнэлтээр ашиглалтад оруулсан. Хайрхан багийн барилга байгууламж, инженерийн шугам сүлжээний ажил 86.9 хувийн гүйцэтгэлтэй байна. Мөн энэ төслийн хүрээнд Монгол талын хөрөнгөөр Замын Үүд боомтын цогцолборын нийт барилга угсралтын ажил 2019-2024 оны байдлаар 97.5 хувийн гүйцэтгэлтэй байна. Үүнээс 18 нэрийн ажлыг ашиглалтад хүлээлгэн өгч, 6 барилгын ажлын комисс ажиллуулахаар хүлээгдэж байна. Харин Гашуунсухайт боомтын нийт барилга угсралтын ажил 74.5 хувийн гүйцэтгэлтэй байна. Хайрхан багийн барилга байгууламжийн ажлын 3 гэрээ байгуулах ажил

						хийгдэж, 2 ажлын тендер шалгаруулалт явагдаж байна. Мөн Сангийн сайдын багцын "Тоног, төхөөрөмж /улсын хэмжээнд/ батлагдсан Гашуунсухайт хилийн боомтын ахуйн бохир ус цэвэрлэх байгууламжийг өргөтгөн шинэчлэх тоног төхөөрөмж худалдан авах угсарч суурилуулах ажлын тендер шалгаруулалт явагдаж байна. Төслийн хүрээнд хилийн Хавирга, Ханх, Шивээхүрэн, Цагааннуур боомтын ТЭЗҮ, БОТБҮ, нарийвчилсан зураг төслийн ажил иж бүрэн дуусаж, Захиалагч хүлээн авч Хилийн боомтын захиргаанд хүлээлгэн өгсөн. Бургастай, Ханги, Булган, Урьхан, Баянхошуу, Сүмбэр боомтын ТЭЗҮ, БОҮ, нарийвчилсан зураг төсөл боловсруулах ажил дуусаж, 2 боомт хүлээлцэх шатандаа, 4 боомтын магадлалын нэгдсэн дүгнэлт гарахаар хүлээгдэж байна.
			1.3.2.Нийлүүлэлтийн шалтгаантай инфляцыг бууруулахад чиглэсэн дэд бүтцийн оновчтой бодлогыг хэрэгжүүлэх	Засгийн газар	2020-2024	Засгийн газар Нийлүүлэлтийн шалтгаантай инфляцын дарамт үүсгэдэг бүтээгдэхүүн болох хүнсний ногооны нийлүүлэлтийг нэмэгдүүлэх зорилгоор усалгаатай газар тариаланг дэмжихээр АХБ-ны зээл, буцалтгүй тусламж (Ядуурлыг бууруулах Япон сан) болон төсвийн санхүүжилт (татварын чөлөөлөлт + мөнгөн бус оролцоо)-ээр 46.25 сая.ам долларын төсөвт өртөг бүхий төслийг хэрэгжүүлж байна. Төслийн хүрээнд ургамал газар тариаланг,үрийн 4 төвийн усалгааны 4 системийг сэргээн засварлахаар төлөвлөж,бэлтгэл ажлуудыг гүйцэтгэж байна.Төслийн хүрээнд Баян-Өлгий аймгийн Сагсай, Баяннуур,Завхан аймгийн Тэлмэн,Улиастай сум, Ховд аймгийн Алтай, Эрдэнэбүрэн сум,Говь-Алтай аймгийн Халиун,Жаргалан сум,Төв аймгийн Батсүмбэр сум, Сэлэнгэ аймгийн Сант сум, Хэнтий аймгийн Хэрлэн 11 сумын усалгааны системийг шинэчлэн сайжруулах ажлын сонгон шалгаруулалтыг зохион байгуулж дундаж дүнгээрээ эдгээр 11 сумын усалгааны системийн барилгын ажлын гүйцэтгэл 78 хувийн гүйцэтгэлтэй байна.
		1.5.Санхүүгийн зах зээлд зээл, санхүүжилтийн шинэ бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ	1.5.4.Жижиг, дунд аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагаа, эрэлт, хэрэгцээнд	Монголын банкны холбоо, Монголбанк, Засгийн газар	2020-2024	Засгийн газраас хэрэгжүүлж буй "Эрүүл мэндээ хамгаалж, эдийн засгаа сэргээх 10.0 (арван) их наядын цогц төлөвлөгөө"-ний хүрээнд ажлын байрыг дэмжих зээл, репо санхүүжилтийн зээлийн олгож байна. Энэ хүрээнд 2022 оны эцсийн байдлаар зээлийн санхүүжилт дараах гүйцэтгэлтэй байна. Үүнд:

		нэвтрүүлж, санхүүгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх	тохирсон санхүүгийн бүтээгдэхүүний нэр төрлийг олшруулж, хөдөө аж ахуйн салбарын өртгийн сүлжээнд оролцох сонирхлыг нэмэгдүүлэх			• "Ажлын байрыг дэмжих зээл" (ААН, иргэд): зорилтын хүрээнд 2,000 тэрбум төгрөгөөс 1,952.6 тэрбум төгрөгийн зээл олгосон байна. • "РЕПО санхүүжилт" зорилтын хүрээнд 2,000 тэрбум төгрөгөөс 1,308.8 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт олгосон байна. • "Ипотекийн зээл" зорилтын хүрээнд 2,000 тэрбум төгрөгөөс 1,744.4 тэрбум төгрөгийн зээл олгосон байна. • "Хөдөө аж ахуйг дэмжих зээл" зорилтын хүрээнд 2021 онд 500 тэрбум төгрөгөөс 494.3 тэрбум төгрөгийн зээл олгосон байна. • "Хөдөө аж ахуйг дэмжих зээл" зорилтын хүрээнд 2022 онд 380 тэрбум төгрөгөөс 295.0 тэрбум төгрөгийн зээл олгосон байна. • "Том төслийн санхүүжилт" зорилтын хүрээнд 2,000 тэрбум төгрөгөөс 66.5 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт олгосон байна. "Шинэ хоршоо хөдөлгөөн өрнүүлэх тухай" Засгийн газрын тогтоолыг төслийг яамны Санхүүгийн бодлогын газрын холбогдох албан хаагчид Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын холбогдох албан хаагчидтай хамтран боловсруулж, Засгийн газрын 2024 оны 04 дүгээр сарын 24-ний өдрийн хуралдаанаар хэлэлцэн батлсан.
		1.6.Санхүүгийн салбарт дотоод эх үүсвэр гадаад валютаар бүрдэж байгааг бууруулах	1.6.2.Гадаад валютын хадгаламжийн хүүгийн орлогод ногдуулах татварын хэмжээг нэмэгдүүлэх	Засгийн газар	2020-2024	Гадаадын хөрөнгө оруулагчдыг татах, хөрөнгийн зах зээлийн эргэлтийг дэмжих, 2023 оноос эхлүүлсэн татварын бодлогыг өргөжүүлэх зорилгоор дараах татварын бодлогын арга хэмжээ нь 2024 оноос эхлэн хэрэгжиж эхэлсэн. Үүнд: 1. Хөрөнгийн зах зээлийн эргэлтийг дэмжих, бүртгэлийг сайжруулах, хөрөнгө оруулалтын татварын орчныг тодорхой болгох зорилгоор үнэт цаасны зах зээлд нээлттэй арилжаалсан хувьцаа, бусад үнэт цаас борлуулсны

						орлогод ногдуулах орлогын албан татварыг 2027 он хүртэл 90 хувь, 2029 он хүртэл 50 хувиар үе шаттай хөнгөлж байна; 2. Монголын үнэт цаасны зах зээлээс худалдан авсан үнэт цаасаа борлуулахад дотоодын хөрөнгө оруулагч анх худалдаж авсан дүн болон шимтгэлийн зардлаа хасаж, ашгаас татвараа тооцдог бол гадаадын хөрөнгө оруулагч мөн хувьцаа, бусад үнэт цаас борлуулахад гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагч ижил нөхцөлөөр холбогдох зардлыг хасаж тооцох боломжийг нээсэн; 3. Хөрөнгө оруулагчдын татварын харилцааг хялбаршуулж, тайлан гаргах үүргээс чөлөөлж, хувьцаа, үнэт цаас борлуулсны орлогод ногдох албан татварыг үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламж болон кастодианы үйл ажиллагаа эрхэлдэг этгээд нэгдсэн журмаар суутган тооцож, төсөвт төлөх зэрэг болно.
			1.6.5.Төрийн өмчит болон төрийн өмч давамгайлсан аж ахуйн нэгжийн гадаад валютын орлогыг 30 хоногийн дотор Монгол Улсад оруулах, гадаад валютаар гарах зардлаас давсан орлогыг төгрөгт хөрвүүлэх зохицуулалт бий болгох	Засгийн газар	2020-2021	Төлбөрийн тэнцэл 2022 оны жилийн эцсийн байдлаар 1 тэрбум ам.долларын алдагдалтай гарч, гадаад валютын албан нөөц 3,399.6 сая ам.долларт хүрсэн. Уг нөөц нь валютын төлбөртэй барааны импортын нийт 4.7 сарын хэрэгцээг хангах түвшинд байна. Монгол Улсын Засгийн газраас хөгжлийн түнш улс, олон улсын байгууллагуудаас нийт 1,267.9 тэрбум төгрөг буюу 417.8 сая ам.долларын урт хугацаат, хөнгөлөлттэй төслийн зээл, 299.5 тэрбум төгрөг буюу 95.7 орчим сая ам.долларын гадаад тусламж, АХБ-аас 100 сая ам.долларын хөтөлбөрийн зээлийг авч ашигласан нь валютын нөөцийг нэмэгдүүлэхэд эерэг нөлөөг үзүүлсэн. Засгийн газраас 2022 оны 10 дугаар сард "Гадаад валютын улсын нөөцийг нэмэгдүүлэх чиглэлээр авах зарим арга хэмжээний тухай" 362 дугаар тогтоол гаргаж хэрэгжүүлсэн нь гадаад валютын орох урсгалыг нэмэгдүүлэхэд нөлөөлж улмаар "Эрдэнэс Тавантолгой" ТӨХК, "Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ, "Монголросцветмет" ТӨҮГ, "Дарханы төмөрлөгийн үйлдвэр" ТӨХК-иуд болон "Оюу толгой" ХХК нийт 1.1 тэрбум гаруй ам.доллар улсын төсөвт төвлөрүүлсэн байна. Тухайлбал, "Эрдэнэс Тавантолгой" ТӨХК дээрх тогтоол батлагдсанаас хойш 12 сарын 31-ний өдрийг дуусталх хугацаанд 588.5 сая орчим ам.долларын үнийн дүн бүхий 6.6 сая тонн нүүрс борлуулжээ.

3	Банкны үйл ажиллагааны зардлыг бууруулах	3.1.Банк, санхүүгийн салбарт санхүүгийн технологи, цахим шилжилтийг эрчимжүүлэн үр ашгийг нэмэгдүүлэх	3.1.2.Зээлийн, барьцааны, даатгалын зэрэг гэрээ, хэлцлийг цахимаар хийж, баталгаажуулах агуулгаар Иргэний хууль, Банк, эрх бүхий хуулийн этгээдийн мөнгөн хадгаламж, төлбөр тооцоо, зээлийн үйл ажиллагааны тухай, Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хууль болон холбогдох бусад хууль тогтоомжид тус тус өөрчлөлт оруулах хуулийн төслийг боловсруулж, өргөн мэдүүлэх	Монголбанк, Засгийн газар, Санхүүгийн зохицуулах хороо	2020-2024	Цахим гарын үсгийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл болон дагалдах хуулийн төслүүдийг Засгийн газрын 2021 оны 4 дүгээр сарын 14-ны өдрийн хуралдаанаар хэлэлцүүлж, УИХ-д 2021 оны 5 дугаар сарын 19-ны өдрийн ЗГ-1/65 тоот албан бичгээр өргөн мэдүүлсэн. Хуулийн шинэчилсэн найруулга 2021 оны 12 дугаар сарын 17-ны өдөр батлагдсан.
		3.2.Банк, санхүүгийн байгууллагаас авдаг шимтгэл, хураамжийн төрөл, хэмжээг багасгах	3.2.1.Банкин дахь мөнгөн хадгаламжийн даатгалын тухай, Зээлийн мэдээллийн тухай,	Засгийн газар, Монголбанк, Санхүүгийн зохицуулах хороо	2020-2021	Арилжааны банкны гадаад, дотоодын эх үүсвэрээс татан төвлөрүүлсэн зээл, өрийн хэрэгсэл /бонд/-ын хүүгийн татварыг 10 хувь байсныг 5 хувь болгон бууруулсан.

			Өрсөлдөөний тухай, Татварын багц хууль болон холбогдох бусад хууль тогтоомжид тус тус өөрчлөлт оруулах хуулийн төслийг боловсруулж, өргөн мэдүүлэх			
4	Хөрөнгийн зах зээлийг хөгжүүлэх, өрсөлдөөнийг бий болгож санхүүжилтийн зардлыг бууруулах	4.1.Хөрөнгийн зах зээлийн дэд бүтцийн байгууллагууды н шимтгэл, хураамжийг бууруулж, үнэт цаас гаргагч, хөрөнгө оруулагчдад татварын хөнгөлөлт, чөлөөлөлт үзүүлж, дэмжих	4.1.1.Холбогдох хууль тогтоомжид өөрчлөлт оруулах хуулийн төслийг боловсруулж, өргөн мэдүүлэх	Засгийн газар, Санхүүгийн зохицуулах хороо	2020-2021	Гадаадын хөрөнгө оруулагчдад татварын хөнгөлөлт, чөлөөлөлт үзүүлэх хүрээнд 2024 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн Засгийн газар, аймаг, нийслэл, Монгол Улсад байрладаг албан татвар төлөгчийн дотоодын үнэт цаасны анхдагч, хоёрдогч зах зээлд нээлттэй арилжаалсан өрийн хэрэгсэл /бонд/, хувьцаа, бусад үнэт цаас борлуулсны орлогод ногдох албан татварыг 2024-2026 онд 90 хувиар, 2027-2029 онд 50 хувиар тус тус хөнгөлж байна. Түүнчлэн гадаадын хөрөнгө оруулагчид дотоодын хөрөнгө оруулагчидтай ижил нөхцөлөөр буюу Монголын үнэт цаасны зах зээлээс худалдан авсан үнэт цаасаа борлуулахад анх худалдаж авсан дүн болон шимтгэлийн зардлаа хасаж, ашгаас татвараа тооцож, хөрөнгийн биржийн арилжаанд оролцогчид тус бүр татвараа өөрөө тооцож тайлагнадаг байх тогтолцоог өөрчилж төр өөрт байгаа арилжааны мэдээлэлд үндэслэн татвар төлөгчдөд хүндрэлгүй нэгдсэн журмаар татварыг суутган тооцох системийг нэвтрүүлсэн.
		4.3.Үндэсний хөгжилд шаардлагатай төсөл хөтөлбөрийг тэ тгэврийн сан, үндэсний хуримтлалын сан зэрэг	4.3.1.Сангийн хөрөнгөөр хөрөнгө оруулах агуулгаар сангийн эрх зүйн байдал, харилцааг зохицуулж	Засгийн газар, Санхүүгийн зохицуулах хороо	2020-2024	Улсын Их Хурлын 2021 оны 12 дугаар тогтоолоор баталсан “Монгол Улсын хууль тогтоомжийг 2024 он хүртэл боловсронгуй болгох үндсэн чиглэл”-ийн дагуу Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлэх Хөрөнгө оруулалтын сангийн тухай хууль, Компанийн тухай хуулиудад нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслүүдийг Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлж, Улсын Их Хурлын чуулганы 2024 оны 03 дугаар сарын 28-

		нийтийн өмчлөл бүхий сангаас хөрөнгийн зах зээлээр дамжуулан санхүүжүүлдэг байх эрх зүйн орчныг бий болгох	байгаа хууль тогтоомжид өөрчлөлт оруулах хуулийн төслийг боловсруулж, өргөн мэдүүлэх			ны өдрийн нэгдсэн хуралдаанаар хуулийн төслийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулсан. 2024 оны 4 дүгээр сарын 04-ний өдрийн УИХ-ын чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар УИХ-ын гишүүдийн олонх дэмжиж, 2024 оны 05 дугаар сарын 16-ны өдөр УИХ-аас Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийг эцэслэн баталсан. Үндэсний баялгийн сангийн тухай хууль батлагдсантай холбогдуулан уг хуулийн хэрэгжилтийг хангах, тэр дундаа Хуримтлалын сангийн талаар тодорхой арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлэх асуудлыг Засгийн газрын 2024 оны 05 дугаар сарын 01-ний өдрийн хуралдаанаар хэлэлцүүлэн шийдвэрлүүллээ. Уг тогтоол батлагдсанаар 2024 онд Үндэсний баялгийн сангийн тухай хуульд заасан орлого төвлөрүүлэгч этгээд буюу “Эрдэнэс Монгол” ХХК-аас нийт 500 орчим тэрбум төгрөгийг Хуримтлалын сангийн Монголбанкин дахь дансанд төвлөрүүлэн, уг эх үүсвэрийг орон сууцны хөнгөлөлттэй зээлийн хөтөлбөрт оруулж, хуульд заасны дагуу арвижуулахаар зорилгоор холбогдох гэрээ байгуулж ажиллахаар тогтсон. Үүний дагуу Монгол Улсын Засгийн газар болон Монголбанк “Хуримтлалын сангийн мөнгөн хөрөнгийг удирдах, арвижуулах гэрээ”-г 2024 оны 05 дугаар сарын 09-ний өдөр байгуулсан. Ийнхүү орон сууцны хөнгөлөлттэй зээлийн хөтөлбөрт Хуримтлалын сангаас 500 тэрбум төгрөгийг хөрөнгө оруулснаар энэ онд нийтдээ 1.2 их наяд төгрөгийн орон сууцны зээл гарах боломж бүрдэх юм. Үүний үр дүнд ипотекийн зээл авах хүсэлт гаргасан, шаардлага хангасан боловч зээл нь шийдвэрлэгдээгүй байгаа иргэдийн зээлийн хүсэлтийг шийдвэрлэх боломжтой боллоо. Монгол Улсын 2025 оны төсвийн тухай хуулийг дагалдах хуулиар Аж ахуй нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуульд дараах хөнгөлөлтийг тусгасан. Үүнд: Гадаадын хөрөнгө оруулагчид дотоодын хөрөнгө оруулагчидтай ижил нөхцөлөөр буюу Монголын үнэт цаасны зах зээлээс худалдан авсан үнэт цаасаа борлуулахад анх худалдаж авсан дүн болон шимтгэлийн зардлаа хасаж, ашгаас татвараа тооцно; Засгийн газар, аймаг, нийслэл, Монгол Улсад байрладаг

						албан татвар төлөгчийн дотоодын үнэт цаасны анхдагч, хоёрдогч зах зээлд нээлттэй арилжаалсан өрийн хэрэгсэл /бонд/, хувьцаа, бусад үнэт цаас борлуулсны орлогод ногдох албан татварыг 2024-2026 онд 90 хувиар, 2027-2029 онд 50 хувиар тус тус хөнгөлнө; Хөрөнгийн биржийн арилжаанд оролцогчид тус бүр татвараа өөрөө тооцож тайлагнадаг байх тогтолцоог өөрчилж төр өөрт байгаа арилжааны мэдээлэлд үндэслэн татвар төлөгчдөд хүндрэлгүй нэгдсэн журмаар татварыг суутган тооцох системийг нэвтрүүлэх зэрэг болно.

---oOo---